

ZORRAREN GURPILEAN

Emakume migratzaileen zama amaiezina

Emakume etorkinen zor amaiezina: nazioaz gairikoa
Euskal Herritik, pandemiaren ondorengo munduan ikerketa aurkeztu du Silvia Carrizo Fernandezek oraintsu. Lanak emakume migranteen zorra du ikergai; arlo ekonomikoan ez ezik, migratu beharrak emakumei arlo pertsonalean zer-nolako oinazea utzi dien aztertu dute. Zama indibiduala arindu eta izaera kolektiboa eman nahi izan diote txostenari, gutxiago edo gehiago, antzera erasaten baitie zorrak parte-hartzaile guztiei.

 MIREN OSA GALDONA DANI BLANCO

29 emakumek hartu dute parte ikerketan. Adinari dagokionez, parte-hartzaileen %62k 31 eta 50 urte artean ditu, %33k 51 urte baino gehiago eta %5ak 18 eta 30 urte artean. Ikasketei dagokionez, berriz, %62k bigarren hezkuntzako ikasketak ditu, %29k goi-mailako eta unibertsitateko ikasketak eta %6k oinarrizkoak. Nikaragua, Honduras, Argentina, Kolonia eta Txileko emakumeek eman dituzte testigantzak, besteak beste, eta ia erdiak hamar urte baino gehiago daramatza Euskal Herrian bizitzen. Malen Etxea elkarteari lotutakoak dira guztiak. Malen Etxeak urteak daramatza emakume migratuen eskubideen alde lanean. Azken urteetan, hainbat ekimenen artean, lan esklaboa behin betiko amaitu dadin aldarrikatzen ari dira; emakume etorkin bat asteko zazpi egunetan 24 orduz lanerako prest eta enplegatzailearen zerbitzura egon beharra errotik mozteko borrokan ari dira. Ikuspegi Immigrazioaren Euskal Behatokiaren datuen arabera, EAEko etorkinen lan-merkatuak emakume profila du batik bat, eta laguntzari lotutako

sektore oso zehatz batean dihardute. Sekto horretan, hiru lurraldeetan bizi diren 200.000 atzeritarren %53 emakumeak dira, eta bitik bat etxeko lanak eta zaintza pertsonalak egiteko kontratatzen da.

“Nola egiten dudan? Ez dakit...Ez dakit nola egiten dudan arazo guztiak konpontzeko, guztiak estaltzeko, ezer gabe geratzen zara, baina pozik geratzen zara... guztiekin konplitu duzu, pixka bat bada ere. Une honetan nire mende aita, ama, nire bi anaia, senarra eta seme-alabak ditut”. Ikerketan parte hartu duen emakumeetako baten ahotsa da. Gainontzeko partaideek bezala, “bakardadea, beldurra eta ezinegona” ditu eguneroko emozio. Txostenaren egileak zorraren kontzeptua zabaldu nahi izan du, ez baitute soilik arlo ekonomikoaz hausnartu, migratu beharrak norbanakoari utzi dizkion gainontzeko albo-kalteak ere kontuan izan dituzte. “Maite ditugunak ezin besarkatzeaz eta senideak faltan hainbeste sumatzeaz ere ari gara zorra amaiezina dela diogunean”, dio parte-hartzaileetako batek.

Txostenaren ondorio nagusia zera da: adinak, hemen daramatzaten urteek,

egoera administratiboak, prestakuntza mailak, jatorriko herrialdeak eta lurraldearen koloreak eragina du emakumezko langile etorkinek biziraupen dinamikak birdefinitzeko orduan, maila pertsonal nahiz kolektiboan. Hau da, jatorriak, arrazak eta sexuak erabat baldintzatzen die migratu osteko bizi proiektua. Aipatu behar da, parte hartu duten emakumeen artean bakar batek ere ez zuela jatorrizko bizitokia utzi hala nahi zuelako, “beste erremediorik gabeko” erabakia izan zela diote, “halabeharrez” hartu behar izan zutena. Mutur askoko korapiloa osatzen dute jatorrizko herrialdeetako egoera sozioekonomiko kaskarrak, indarkeriaz inguratuta bizitzeak, zerbitzu publikoen deuseztatzeak eta Ipar hemisferioko herritarren ongizatea bermatzeko emakumeak kontratatzea ohiko izateak. Migrazioa izan ohi da mataza askatzeko soluzioa.

Epe laburrean, dinamika hori amaitzea “ezinezkotzat” jotzen dute, Ipar hemisferioko gizartearen ongizateak Hego hemisferioko emakumeen beharra areagotzen baitu; ez dago zaintzarako estrategia integral garaturik Euskal Herrian. Hori gutxi ez eta sistema patriarkalak ezarritako genero bereizketak ez ditu oraindik gizonak adineko pertsonen zaintzan inplikatu, eta ondorioz, gabezia hori emakume etorkinek betetzen dutela berretsi du ikerketak. Datuak argigarriak dira: Euskal Autonomia Erkidegoan 263.000 lagun inguru bizi da bakarrik, horietatik 112.531 pertsonak (%43ak) 65 urte edo gehiago ditu. Eustaten azken datuen arabera, 77.580 pertsonak egunero behar dute zaintzaile bat. Errealitate horretan dago emakume etorkinen ehuneko handi baten gizarteratzea eta integrazioa.

JATORRIA SOSTENGATZEKO BEHARRA

Txostenean parte hartu duten emakume etorkinentzat migratu aurretik hasi zen zorpetuta egotearen prozesua, errenta-garritasunik sortu ez zuten ekimenen ondorioz edo bidaiatzeko eskatutako kredituen ondorioz. Lehen urteetan baliabide guztiak kontsumitu zituzten, eta aldi berean, handitu egin ziren etxebizitzaren, osasunaren, elikaduraren eta hezkuntzaren alorreko premiei erantzuteko beharrak. Emakume partaideen artean %57k zorra egin zuen bidaiari ekiteko, besteak beste. Hainbat partaidek jatorriko herrialdean zuten etxea zorpetu zuten kredituak eskatzeko, eta zor hori ordaindu ezean euren senideak bizi diren tokia kenduko dieten beldur dira. Behin helmugako herrialdera iritsita, zorraren zuloa hazi baino ez zaie egin, lan baldintza prekarioek eta soldata eskasek ez baitiete aukerarik ematen ezer aurrezteko: “Ni asko kezkatzen ninduen zorrak, hipotekatu nuen etxea ez zelako nirea, aitarena baizik. Dinamika batean sartzen zara, zorrak ordaintzeko baka-rrik bizi zara ia. Ez nuen ezer gastatzen, arropa erabilia janzen nuen, ez nuen kafe bat ere hartzen. Hiru urte inguru pasa nituen zorra ordaintzen. Zorrarekin gatozen pertsonak ez gara bizi”, dio 58 urteko emakume nikaraguarrik.

Etxebizitzari dagokionez, Gipuzkoan bizi diren parte-hartzaileen %45ak onartu du baduela bizitzeko tokia: %20rentzat, espazio hori lantokian dago, hau da, adineko pertsonak zaintzen dituzten etxeetan bizi dira; %70a berriz, alokatutako etxebizitzan bizi da, eta gainerakoek ez dute errentarik ordaintzen bizi diren tokiagatik. %55ak logela bat baino ez du bere eguneroko bizitza egiteko. 59 urteko txiletararren hitzetan, euren egoeran “ezinezkoa da” etxebizitza izatea, gauza asko sakrifika-tzen arren soldatek ez baitiete marjinarik uzten etxe propio bat izateko: “Lan asko egin arren, zorte pixka batekin partekatu besterik ezin dugu egin”. Gainera, azken urtebetean, parte-hartzaileen erdiak baino gehiagok zorrak egin ditu sorterrira egin beharreko diru-bidalketei eusteko.

ALIATUEN INPLIKAZIOA, FUNTSEZKO TRESNA

Zorraren gurpila gelditzea zaila bilakatzen dute egungo gizartearen egituraketak, zaintza publikorako sarearen gabeziak eta lan prekarizatuaren alternatiba ezak. Azken hamarkadan, halere, mugimendu feministak ahalegin eta lan handia egin duela diote parte-hartzaileek, agendaren erdigunean txertatu baita zaintzaren gatazka eta esplotazio lanekin amaitzeko beharra. Dena den, txostenak ondorioztatu du emakume migratzaileen per-

tzepzioa dela euren eskubideak ez direla agenda feministaren “lehenetsuneko gai izatera iritsi”, ez eta euskal ezkerreko koalizioaren agendarenak ere. Aliatuak diren sektoreetan indar eraldatzailerik ez lortzeko arrazoiei begira, aliatu horien familietako adinekoen arreta estalia izateko beharra aipatu da. Parte-hartzaileentzat, sektore horietako gizon-emakumeek, gainerakoek bezala, merkatu libre globalizatuan bilatzen dute etxeko zaintzaren irtenbidea, nahiz eta beren printzipioekin eta ideia politikoekin kontraesanean erori. “Ez dago koherentziarik. Jabetzen dira, baina norbait behar dute irabazten dutenaren erdia edo gutxiago ordainduta ama 24 orduz zaintzeko, ez baitiote zaintzagatik beren bizitza antolatuari uko egingo”.

Aldarrikatu dute barneko lana desagerrarazteak lehenetsuna izan behar duela agenda feministan, eta Euskal Herriko herritarrek jarri behar dutela gaia agenda politikoan, botoa emateko eskubidea dutelako, emakume etorkinek ez bezala. Gainera, gogoratu dute, emakume etorkinak ez dabiltzala “tutore” bila, aliatu bila baizik, esklabotzaren pareko lan baldintzak amaitzea beraien borroka baita. “Argi dugu gure eskubideak guk lortu behar ditugula, baina gainontzeko emakumeen ahizpatasuna funtsezkoa da aurrera egiteko”, azpimarratu du Malen Etxeko kideetako batek. ●

